

میزگرد بررسی نشست مسکو

۲۵ دلو ۱۳۹۷

 www.aiss.af

 @AISS_Afg

 @AISSAfghanistan

AISS-R-013-2019

میزگرد انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان

در رابطه با «بررسی نشست مسکو»

۲۵ دلو ۱۳۹۷

انستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان روز پنجشنبه مورخ ۲۵ دلو ۱۳۹۷ برابر با ۱۴ فبروری سال ۲۰۱۹، میزگردی را تحت عنوان «بررسی نشست مسکو» برگزار کرد. در این میزگرد، خانم فوزیه کوفی، عضو مجلس نمایندگان، آقای وحید مزده، تحلیل گر سیاسی و آقای بشیراحمد قاسانی، روزنامه‌نگار سخنرانی نمودند. آقای سنجر سهیل، صاحب امتیاز روزنامه هشت صبح گرداننده‌گی این میزگرد را به عهده داشت. گروهی از کارشناسان مسایل سیاسی، فعالان جامعه مدنی، استاد‌های دانشگاه، محققین، خبرنگاران و معاون سفیر روسیه از شرکت کننده گان در این برنامه بودند.

در ابتدا آقای سنجر سهیل، نکاتی را مربوط به پیشینه‌ی نقش روسیه در افغانستان اشاره کرد و گفت، دقیقاً سی سال پیش از امروز آخرین سرباز شوروی از افغانستان خارج شد. اما بعد از سه دهه ما در رابطه به نقش رو به افزایش روسیه در جنگ و صلح افغانستان با هم صحبت می‌کنیم. وی هم چنین یادآوری نمود، همان طوریکه آمدن روس‌ها به افغانستان برای مردم یک سوال بزرگ بود، نقش امروزی آنها نیز یک سوال مهم است. متأسفانه زمانیکه اتحاد جماهیر شوروی سابق در افغانستان حمله کرد، بسیاری از قوانین و مقررات سازمان ملل را نادیده گرفت و آتش جنگی را در این سرزمین برافروخت که تا امروز قیمت آنرا مردم افغانستان می‌پردازد. روسیه این بار نیز با دعوت نمایندگان طالبان در مسکو و دور زدن تحریم‌های سازمان ملل متحد و در نظر نگرفتن لیست سیاه و هم چنین نادیده گرفتن نهادهای مشروع و رسمی افغانستان تلاش می‌کند تا یک بار

دیگر در افغانستان نقش داشته باشد. امروز از سخنرانان برنامه می‌پرسیم که روس‌ها با راه‌اندازی «نشست مسکو» در پی چه هستند؟

خانم فوزیه کوفی، عضو مجلس نمایندگان افغانستان

خانم فوزیه کوفی، عضو مجلس نمایندگان افغانستان به عنوان سخنران اول میزگرد، در رابطه به نشست مسکو گفت، حکومت روسیه تنها کشوری نیست که در سال‌های پسین در پی هویت بخشیدن به طالبان است و نقش برجسته نیز در این زمینه، داشته است. بلکه طالبان نشست‌هایی را با آمریکا و به دور از چشم رسانه‌ها و افکار عمومی برگزار نموده اند و در آینده نیز چنین نشست‌های صورت می‌گیرد. به عنوان نمونه، می‌توان از میانجیگری و نقش کشورهای منطقه و سفر طالبان به ایران و همچنین چین در گفت‌وگوهای صلح با طالبان، نام برد. خانم کوفی اظهار داشت، به نظر من تمام این تلاش‌ها طالبان را در موقف برد-برد قرار داده است؛ یعنی در حالت جنگ و صلح آنها برنده هستند. به گفته خانم کوفی، مجاهدین وضعیت فعلی طالبان را با وضعیت خودشان در سال‌های اول دهه نود مشابه می‌دانند؛ یعنی آنها در آن زمان در جهات جنگ بر این تصور بودند که از موقف بالاتری برخوردار اند و موفقیت از آن آنهاست و در مذاکرات صلح نیز که در ژنو تحت رهبری ملل متحد جریان داشت، از وضعیت بهتری نسبت به حکومت در حوزه دیپلماسی قرار داشتند.

خانم کوفی افزود، به نظر من تقریباً تاریخ در حال تکرار است و تفاوتی که ما می‌توانیم ایجاد کنیم این است که در گفت‌وگوهای آن زمان هیچ‌یک از گروه‌ها و طبقات سیاسی افغانستان دخیل نبودند و موافقت‌نامه‌ها و قراردادهای در عدم حضور گروه‌های سیاسی و مردم افغانستان صورت می‌گرفت و این یکی از عوامل جنگ‌های داخلی در کشور بود. از این رو، ما باید از وضعیت فعلی به نفع مردم و کشور استفاده کنیم.

خانم کوفی در مورد نشست مسکو گفت: ما نمی‌توانیم نقش روسیه را در قضیه افغانستان و جهان نادیده بگیریم، چون روسیه یکی قدرت‌هایی است که در موضوعات جهانی دخیل می‌باشد و این کشور، قبل از این نشست نیز میزبان طالبان و شورای صلح بود. وی افزود، هر پروسه صلح نیاز به اعتمادسازی دارد. هر گاه ما تنها در مرحله امضای توافق میان نهادهای مشروع و قانونی شرکت داشته باشیم و تنها در مرحله توافق مردم در جریان قرار بگیرد به نظر من اعتماد لازم بوجود نخواهد آمد.

بنابراین، در چنین شرایطی، ساده‌ترین کار مخالفت با روند می‌باشد. هرگاه کسی در گفتگوها سهمی نداشت و از جزئیات مسئله آگاهی لازم را نداشت مخالفت می‌کند. خانم کوفی تأکید نمود، گروه‌هایی که بیشترین مخالفت را باهم داشتند و دارند باید باهم صحبت کنند. به گفته خانم کوفی، در نشست مسکو کسانی شرکت کرده بودند که از لحاظ فکری بیشترین مخالفت را با طالبان دارند. اشتراک این‌ها در مرحله اعتمادسازی یک اقدام درست است. به دلیل اینکه، آنچه از مذاکرات آمریکا هویدا است ممکن است یک بخشی از طالبان صلح کند، به همین علت ما باید در جریان باشیم و نشست مسکو یک نشست مهم بود که تنها میان نهادهای رسمی که مردم در آن دخیل اند، برگزار نشد بلکه میان افراد سیاسی و کسانی که مخالفت بیش‌تر با طالبان داشتند، در این نشست، باهم صحبت کردند.

به باور خانم کوفی، نشست مسکو برای طالبان از لحاظ تبلیغاتی نیز اهمیت داشت چون آنها با رسانه‌های زیادی مصاحبه کردند و پیام‌های شان را به زبان‌های بین‌المللی بیان می‌کردند و از این لحاظ آنها در وضعیت بهتری قرار داشتند.

خانم کوفی در رابطه به دیدگاه طالبان در رابطه به موضوع زنان اشاره کرده گفت؛ از دید طالبان زنان حق فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در جامعه را دارند، از دیدگاه طالبان زنان می‌توانند نخست وزیر و یا وزیر شوند ولی نمی‌توانند رییس مملکت گردند. به گفته خانم کوفی، طالبان خواستار حقوق زنان در پرتو شریعت اسلامی بودند. خانم کوفی نشست مسکو را یک نشست بی‌پیشینه دانست و گفت ما در این نشست کوشیدیم تا صدای مردم باشیم.

وحید مژده، کارشناس مسائل سیاسی

وحید مژده، کارشناس مسائل سیاسی و از اعضای سابق طالبان، نشست مسکو را امیدوار کننده عنوان کرده و گفت؛ این نخستین بار بود که شخصیت‌های مهم سیاسی افغانستان با طالبان زیر یک سقف بالای مسائل مهم و آینده افغانستان گفت‌وگو کردند. از دید آقای مژده، نشست مسکو بیش‌تر در یک فضای نگرانی و امید برگزار گردید. از یک سو، نگرانی از این بود که آیا بعد از خروج نیروهای آمریکا، تجربه بعد از خروج نیروهای شوروی در افغانستان تکرار نخواهد شد و از سوی دیگر، نگرانی از پنج سال حکومت‌داری طالبان و امیدواری آنها به پایان دادن چهل سال جنگ در افغانستان. آقای مژده علاوه کرد، طالبان خود را برنده میدان یک جنگ بسیار نابرابر و خونین با چهل و هشت کشور جهان می‌دانند. از دید طالبان، این پیروزی پیروزی مردم افغانستان است و از این رو، به عنوان برنده جنگ در نشست مسکو حضور پیدا کرده بود. وی اضافه

کرد، طالبان به این امر پی برده که انحصار قدرت علت نابسامانی‌های چند دهه اخیر است و تنها ویرانی افغانستان را به دنبال داشته است و معتقد اند که باید تمام گروه‌های سیاسی در قدرت شریک باشند و افغانستان خانه مشترک همه‌ی افغان‌ها می‌باشد. به گفته طالبان، بعد از خروج نیروهای آمریکایی، افغانستان به جنگ نخواهد رفت و تجربه ناگوار گذشته تکرار نخواهد شد و بعد از رفتن نیروهای خارجی مذاکره باید در یک حلقه وسیع تر صورت گیرد. آقای مژده گفت؛ آنچه را طالبان تاکید می‌کرد عبارت بود از روی کار آمدن یک نظام اسلامی و از نظر آنها این مذاکره‌ناپذیر است و در این نظام اسلامی قصاص و حدود اجرا خواهد گردید. آقای مژده افزود، در قسمت کشورهای همسایه و جمهوری فدراسیون روسیه باید بگویم، بدون شک کشورهای همسایه نگران وضعیت افغانستان هستند و یک سلسله از این نگرانی‌ها مشروع است. روسیه هم نگران است که بعد از خروج نیروهای خارجی گروه‌هایی مثل داعش فعالیت شان در افغانستان بیشتر شوند. این کشورها می‌خواهند مطمئن شوند که بعد از خروج نیروهای خارجی کدام خطر از جانب افغانستان متوجه آنها نخواهد شد.

آقای سهیل: اگر طالبان خود را برنده می‌داند، چه نیازی به مذاکره دارند؟ طالبان خواستار گشایش دفتر سیاسی شان شدند، دفتر باید از سوی کدام کشور و در کجا باز شود؟

وحید مژده: طالبان نگفتند که ما برنده شدیم و نیاز به گفت‌وگو نداریم و انحصار قدرت را بدست داشته باشیم ولی آنها گفتند ما تجربه این را داریم که انحصار قدرت هیچ‌گاه به صلح منتج نشده است. بهترین راهکار این است که همه در مورد آینده افغانستان به توافق برسیم و حکومتی باید ساخته شود که تمام طرف‌ها در آن نقش داشته باشند و همه جایگاه‌شان در حکومت مشخص باشد و مسائل قومی نباید در نظر گرفته شود. اما در رابطه به دفتر شان در قطر، آنها این خواست را از سال‌های قبل داشتند. دفتر قطر یگانه مکانی است که باید تمام مذاکرات در آن انجام شود و این باید به رسمیت شناخته شود ولی تا زمانیکه آقای کرزی با این امر مخالفت کرد، گشایش نیافت. در این نشست، نیز خواستار گشایش دوباره این دفتر بودند و در پاسخ حاجی دین محمد یک‌تن از اشتراک‌کننده‌گان گفت، این مسائلی است که شما باید با دولت افغانستان مطرح کنید.

آقای سهیل: در واقع طالبان به صورت غیر مستقیم باور دارد که دولت افغانستان یگانه نهاد مشروع است که باید این روند را تسهیل کند؟

آقای مژده: طالبان در مذاکرات شان اصلا در این مورد اشاره نکردند ولی در صحبت‌های حاشیه‌ای که من با آنها در باره حکومت داشتم، آنها می‌گفتند که بعد از اعلام رسمی خروج نیروهای آمریکایی در این مورد و موضوع آتش بس تصمیم خواهد گرفت. آقای مژده افزود، باید بگویم تمام کسانی که در نشست مسکو حضور داشتند قبلا با طالبان یا خودشان و یا نماینده‌های آنان صحبت کرده بودند چون آنها سیاست‌مداران کشور هستند و می‌دانند که این حالت قابل دوام نیست.

به گفته آقای مژده، دلیل عدم مذاکره طالبان با حکومت این است که حکومت را مشروع نمی‌داند و گفت، اگر طالبان با حکومت افغانستان مذاکره کند به نوعی به حکومت مشروعیت بخشیده است و از دید طالبان جنگ با یک حکومت مشروع بغاوت محسوب می‌گردد و این مسئله باعث اختلاف میان جنگجویان آنها خواهد شد.

گرداننده: آیا این آگاهی در میان طالبان وجود دارد؟

آقای مژده: بلی، این مسائل ایدئولوژیک است، حتی در بحث آتش‌بس سه روزه در بین طالبان مشکل ایجاد شد، بعضی از آنها سربازان افغان را برادران خود خطاب کردند، عده‌ای دیگر گفتند که جنگ با برادر جانی نیست و این برادرکشی به حساب می‌آید.

آقای مژده در در مورد نشست‌های طالبان با آمریکا اظهار داشت، پیام آمریکا به طالبان این است، ما دیگر به جنگ در افغانستان ادامه نمی‌دهیم، شما باید با هم صلح کنید و طالبان نیز از جنگ خسته شده است. آقای مژده گفت، ما باید از صلح استقبال کنیم و نباید هیچ بهانه‌ای را به طالبان بدهیم، از قبیل اینکه اگر شما حقوق زنان را نپذیرید ما صلح نمی‌کنیم. آقای مژده افزود، باید بگویم بعد از خروج آمریکا، هیچ کشور دیگر حاضر به فرستادن نیروهای نظامی شان در افغانستان نیستند.

گرداننده: شما به عنوان روزنامه‌نگاری که شاهد وقایع هفده سال اخیر بودید و شماری از همکاران تان در وقایع تروریستی که طالبان مسوولیت آن‌را به عهده گرفت از بین رفت و زمانی که طالبان را در مسکو دیدید چه حس داشتید؟

بشیر احمد قاسانی، روزنامه‌نگار

بشیر احمد قاسانی، روزنامه‌نگار گفت: روسیه با برگزاری نشست مسکو توانایی‌اش را به رخ کشیده و نشان داد که قادر به برگزاری چنین نشست‌های بزرگ است. وی علاوه کرد، طالبان در این نشست برخلاف سیاسیون افغان از انسجام بهتری برخوردار بود. نخبگان سیاسی افغانستان پیام واحد نداشت و هر کس موضوعات مختلف را دنبال می‌کردند. این نشست برای طالبان جنبه تبلیغاتی نیز داشت بخاطری که رسانه‌های زیاد این نشست را پوشش می‌داد. به نظر آقای قاسانی، نشست مسکو تقویت‌کننده گفت‌وگوها و نشست‌های آقای خلیل‌زاد است چون آمریکا نیز با برگزاری این نشست مخالفت نکرد.

به گفته آقای قاسانی، طالبان آنچه را در نشست مسکو مطرح کردند، برخلاف چیزی است که در میدان جنگ انجام می‌دهند. بطور مثال: آنها در مورد حقوق زن موضوعات را بیان کردند ولی در ساحات و مناطقی که تحت کنترل طالبان است، تقریباً از مجموع مکاتب بسته شده و نصف آنها مکتب‌های دخترانه است. اگر واقعا آنها طرفدار حقوق زن هستند.

موضوع دیگری که طالبان مطرح کردند این بود «ما هیچ‌گونه برنامه در قبال کشورهای همسایه نداریم» ما عملاً در میدان‌های جنگ شاهد هستیم که شهروندان خارجی و مخصوصاً کشورهای همسایه در صفوف طالبان حضور دارند، اگر طالبان متعهد است باید آنها را از صفوف جنگجویان شان خارج کنند و این پرسش است که در همه نشست‌ها مطرح می‌شود. در قسمت برادرخواندن طالبان، اکثریت اشتراک کنندگان نشست مسکو طالبان را برادر خطاب کردند.

در قسمت خروج نیروهای آمریکایی، آقای سلام حنفی معاون هیئت مذاکره کننده طالبان در مصاحبه‌های خود با رسانه‌های روسی گفت: آمریکایی‌ها برای آنها گفتند که نیروهای شان تا پایان ماه آپریل از افغانستان خارج می‌کنند. و هم‌چنین در حضور رییس جمهور پیشین و رهبران دیگر گفت که حکومت ما تشکیل خواهد شد.

قاسانی در رابطه موضع طالبان در قبال آزادی بیان گفت: آزادی بیان قربانی فراوانی داده است و این آزادی محصول کار مردم افغانستان است و هیچ گروهی نمی‌تواند محدودیت ایجاد کند.

گرداننده: چرا با مخالفت دولت افغانستان، نشست را برگزار کردید؟ آیا این عملکرد شما دولت افغانستان را تضعیف نخواهد کرد؟

آلبرت خورریف، معاون سفیر روسیه

برگزارکنندگان اصلی نشست مسکو انجمن‌های افغان‌ها بودند و حکومت روسیه و وزارت خارجه از این ابتکار حمایت کردند و کمک‌های تخنیکی و لجستیکی فراهم نمودند. ما از اعلامیه ۹ ماده‌ای این نشست کاملاً استقبال می‌کنیم و فکر می‌کنیم که این اعلامیه دربرگیرنده همه‌ی موضوعات بود. باید یادآور شوم که نشست مسکو، بدون مخالفت بازیگران بانفوذ خارجی برگزار گردید. در رابطه به همکاری روسیه و آمریکا در قبال صلح افغانستان، بعد از نشست «فرمت مسکو» که در نوامبر سال گذشته در مسکو برگزار گردید، تغییرات مثبت در مناسبات روسیه و آمریکا در مورد افغانستان به ملاحظه می‌رسد.

چنانچه حضور یک دیپلمات آمریکایی در فرمت مسکو و همچنین دیدار آقای ضمیر کابلغ فرستاده خاص روسیه به افغانستان با آقای خلیل زاد نماینده ویژه آمریکا در دسامبر گذشته در مسکو این را تایید می کند. اگر حکومت افغانستان می خواهد تا به میدان رقابت بین روسیه و آمریکا تبدیل نگردد. به گفته معاون سفیر روسیه، از ابتکارات آشتی جویانه روسیه و آمریکا استقبال کند و در مخالفت با این نشست ها اعلامیه صادر نکند. وی، در رابطه به شکایت دولت افغانستان به سازمان ملل متحد مبنی بر حضور بعضی افراد طالبان در مسکو گفت: این هیئت سه ماه قبل نیز در مسکو حضور داشتند و قبل از آن در ابوظبی بودند ولی اقدام مشابه از طرف حکومت افغانستان صورت نگرفت. وی در اخیر علاوه نمود، حکومت روسیه در یک اعلامیه رسمی به این موضوع اشاره کرده بود اینکه، طالبان حق دارد که منحنی یک نیروی سیاسی تلقی شود به همین علت ما می خواهیم آنها از لیست سیاه سازمان ملل متحد خارج شود.

پایان